

נחמה זלצר נישאה לישעיהו (שייקה) פלדמן (יליד 1915). אביו חנן (חנא) פלדמן, איש אמיד, קצב ולו חנות בשר. שייקה ברח עם פרוץ המלחמה לרוסיה. במלחמת העולם השנייה שירת בצבא האדום וניצל. שייקה וגיטו נח-דב זלצר נפגשו ב-1946 בפולין ויצאו מערבה והגיעו למחנה פליטים בראנצהופן, שם שייקה המתין לאשרת כניסה לארה"ב בה היו לו קרובים רבים. שייקה היגר לארה"ב שם התחתן שנית ונולד לו בן.

אביו של חנן הוא צבי פלדמן ואחיו הם יוסף ומשה היו מנהלי בית המטבחים בקובל. משה פלדמן נתפס ונתלה בכיכר השוק בעיר העתיקה בערב חג הפסח 1942 לאחר שהואשם ע"י הנאצי מנטיי בשחיתות פרה לחג. פרוט

מתוך עדותו של בן-ציון שר: כך חרבה העיר, הפרק "בצל הגרדום". ספר קובל, עמודים: 413 - 414

בצל הגרדום

שותף היה לי — הקצב משה פלדמן ז"ל. ערב פסח נכנס מנטיי, שחיק-עצמות, לרפת של פלדמן שנמצאה ברחוב מיצקביצ'ה ומצא בה חתיכת סוחתין, צור נוקשה, שהתגולל ברפת שנים רבות. מנטיי שביקש תואנה האשים את פלדמן ששחט פרות. כדי להכין ליהודים בשר לחג-הפסח. מיד צווה לאסרו. למחרת היום, א' דפסת, באו ששה גרמנים, הוציאוהו מבית-הסוהר והובילוהו עד פנת בית המרוח של גדליה ולייזר סויניוך הי"ד.

הגרדום ועניבת-החנק הוכנו מבעוד לילה ומתחתיו הועמדו 3 ארגזים. פלדמן שהיה בחור חסון לא נתן שיכניסו את צוארו בעניבת החנק וגילה גבורה עילאית. הוא בעט בתליניו ברגליו, נעץ שיניו בפרצופיהם הרצחניים, הפילום ארצה, והגרמנים לא יכלו לו. אז הועיקו הם תגבורת של מרצחים-אוקראינים. לאחר מאבק קשה ונואש הצליחו המרצחים להתגבר עליו, הכניסו צוארו בעניבת החנק, סלקו את הארגזים מתחת לרגליו, ופלדמן נשאר תלוי.

אולם כאן התרחש נס: החבל ניתק ופלדמן נשאר חי, עומד על רגליו ומשתער כאריה פצוע על תליניו. הגרמנים תלוהו שנית ושוב ניתק החבל. לאט-לאט אבד פלדמן את כוחותיו, וכשתלוהו בפעם השלישית, לא הוסיף החבל להנתק, ופלדמן הוציא את נשמתו לאחר פרפורי-גסיסה ממושכים.

בלילה כשחזרנו מהעבודה ב"גורקיי", מצאנו את פלדמן תלוי, שלט של פח על לבו ובו כתוב: "גתלה על ששחט פרות, כדי להכין בשר ליהודים לחג-

הפסת. אין להוריד גזיתו מחבל־התליה במשך שלושה ימים. למען ישמעו ויראו היהודים ולא יזדון עוד”.

פלדמן נשאר תלוי כל יום א' דפסת. בהשתדלות אחיו ונציגי־הקהילה נאות מנטיי שיורידוהו מהחבל ביום ב' דפסת.

אחיו, חנא פלדמן ויוסף פלדמן, שארכובותיהם רעדו מרוב צער ויגון, בקשו ממני להוריד את אחיהם המת מהחבל ולגמול עם המת את החסד האחרון. היה להם שוליה, שעבד אצלם בבית־המטבחים, בשם אברשה. אמרתי לנער: בוא ותעזור לי. התחנן אלי הנער: בן־ציון, חוסה עלי. אני לא יכול, ידי רועדות.

נכנסתי לחצרו של גדליה סויניוך, לקחתי סולם וכן מצאתי סכין חדה ונגשתי לנתק את החבל. ראיתי מראה מבעית: ראשו של פלדמן היה כולו נפוח, כחול, הלשון משורבבת החוצה והחבל חדר עמוק לבשר־הצואר. הבאנוהו לקבורה בבית־הקברות החדש. מצאנו מקום פנוי על־יד קבר אביו צבי פלדמן ז"ל ושם נטמן. הרב נחום משה'לה הי"ד אמר לנו, שיש לקבור את פלדמן בבגדיו, כי קדוש הוא.

הקבורה נתקימה בליל סדר שני. כל יהודי העיר, לרבות אלה שהיו להם מצות ויין, לא ערכו את הסדר. איש לא אכל, איש לא שתה, כלם בכו והתאבלו, כי ראו בפלדמן קרבן־הצבור.

מעשי־האכזריות של מנטיי

מנטיי לא היה סועד ארוחת־בוקר טרם שרצח 3 יהודים. ב־5 בבוקר היה מניע את האופנוע שלו ויוצא לשחר לטרף. עצם טרטור האופנוע הפיל אימת־מות.

ביום ששי אחד עבדנו בכביש הורודלץ. כשחזרנו מהעבודה התישבנו על־יד בית המהנדס לכבישים וחכינו לפועלים שעבדו בבית־המטבחים. מרחוק נשמע טרטור, שבשר את בואו של מנטיי. מצאנו מחסה בתעלה. ראינו את מנטיי רוכב כשהוא מצויד בנשק אוטומטי. אחריו נסעו 3 מכוניות גדושות יהודים ואתים בידיהם. הכרתי ביניהם את לייבל לושיק ואת אהרן שצ'ופק. חשבנו בלבנו: מה ליהודים ולבית־קברות בליל שבת?

על־יד שער בית־הקברות צוה עליהם הרוצח לרדת, פתח את השער והכניסם פנימה. אז הוא הוריד מעליו את הנשק האוטומטי והתחיל להמטיר אש על היהודים. האומללים רצו על המצבות ונפלו, רצו ונפלו. תוך דקות ספורות המית את כל היהודים שהובאו בשלוש המכוניות. פחדנו לחזור הביתה ונשארנו כל הלילה על־יד בית־המהנדס.